

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Antonella Giotas
Planhandläggare
010-2233501
antonella.giotas@lansstyrelsen.se

Yttrande

1(5)

2021-09-01

402-5053-2021

Uppsala kommun
SBF.planadministrator@uppsala.se

Samråd om detaljplan för del av kvarteret Mösseberg i Uppsala kommun

Handlingar daterade 2021-06-11 för samråd enligt 5 kap 11 § plan- och bygglagen (PBL 2010:900)

Redogörelse för ärendet

Kommunen har översänt rubricerat detaljplaneförslag för samråd enligt 5 kap 11 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL.

Syftet med planförslaget

Syftet med detaljplanen är att komplettera fastigheten Sävja 57:1 med ett flerbostadshus i maximalt fem våningar.

Överensstämmelse med översiktsplanen

Markanvändningen överensstämmer med översiktsplanens intentioner för området.

Behovsbedömning

Länsstyrelsen yttrade sig över behovsbedömning för kvarteret Mösseberg 2021-01-21. Länsstyrelsen bedömde att rubricerad detaljplan inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap 11 § miljöbalken, och i förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar (1998:905) samt 4 kap 34 § plan- och bygglagen (PBL 2010:900).

Övergripande synpunkter

Ändring av detaljplan

Kommunen vill genom detaljplanen tillåta bostäder och mindre centrumverksamhet på ett område där det idag endast tillåts vårdverksamhet. Kommunen har valt att använda ett förenklat standardförfarande, vilket innebär att planen ska godkännas av berörda sakägare och av länsstyrelsen och att granskning av planen inte ska ske.

Vid ändring av en detaljplan är utgångspunkten att kommunen ska tillämpa motsvarande process som gäller vid framtagande av en ny detaljplan. Gäller ändringen enbart förlängning av genomförandetiden eller borttagande av bestämmelser om fastighetsindelning eller vissa rättighetsområden kan i vissa fall ett förenklat förfarande tillämpas.

I Boverkets vägledning anges att en ändring i en detaljplan ska rymmas inom syftet för den ursprungliga detaljplanen samt uppfylla plan- och bygglagens krav på tydlighet. Ändringar i en detaljplan kan således endast göras om ändringen är förenlig med planens syfte, med övriga planbestämmelser och i övrigt inte innebär några olägenheter. Vidare anger Boverket att utgångspunkten vid ändring av en detaljplan är att kommunen ska tillämpa motsvarande process som gäller vid framtagande av en ny detaljplan. Gäller ändringen enbart förlängning av genomförandetiden eller borttagande av bestämmelser om fastighetsindelning eller vissa rättighetsområden kan i vissa fall ett förenklat förfarande tillämpas.

I den gällande detaljplanen har det förslagna området tidigare inte utretts för bostadsändamål och syftet med planen är att möjliggöra avstyckning av lämpliga tomtplatser för befintlig bebyggelse. Länsstyrelsen anser att den förslagna ändringen av detaljplanen, med tillägg av planbestämmelsen B (bostäder), på ett markområde där det idag endast tillåts vårdverksamhet, inte kan hanteras som en ändring av en detaljplan eftersom kommunen ändrar den avsedda markanvändningen. Därutöver är ändringen inte förenlig med den befintliga planens syfte, vilket även hindrar kommunen från att hantera planen som en ändring samt med ett förenklat standardförfarande.

Länsstyrelsen anser att kommunen ska ta fram en ny detaljplan med ett så kallat standardförfarande.

Synpunkter på sådant som kan aktualisera prövning

Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till ingripandegrunderna i 11 kap 10 § PBL och nu kända förhållanden att frågor som berör miljö kvalitetsnormer, Natura 2000-område, trädvård och biotopskydd måste lösas på ett tillfredsställande sätt i enlighet med vad som anges nedan för att ett antagande inte skall prövas av Länsstyrelsen.

Natura 2000-området Sävjaån, dagvatten och miljö kvalitetsnormer

Detaljplanen ligger inom FÖP Sydöstra stadsdelarna som har varit på granskning, men som ännu inte är antagen.

Fastigheten och omgivningen är exploaterad sedan tidigare och dagvatten samlas enligt dagvattenutredningen upp och avleds via kommunala dagvattennätet till Fyrisån. Omgivningen sluttar dock enligt samma utredning mot NV och den naturliga avvattningen sker via en bäckravin till dike som mynnar i Sävjaån cirka 2 km från planområdet. Länsstyrelsen ser att det finns en risk att dagvattnet avleds till Sävjaån vid stora flödesmängder då det kommunala dagvattennätet inte kan ta omhand allt vatten. Detta gör att Länsstyrelsen vill uppmärksamma hotbilden för avrinningsområdet Sävjaån liksom dess ekologiska och kemiska status. Länsstyrelsen anser också att kommunen tydligare behöver utreda och redovisa de fall då avrinningen kan komma att ske till Sävjaån, liksom redovisa åtgärder för att den ekologiska och kemiska statusen i vattenförekomsten förbättras.

Länsstyrelsen vill påminna om att varje detaljplan inom FÖP området med avrinning till Sävjaån kan bidra till kumulativa effekter och att det därför inom

ramen för varje detaljplan måste säkerställas att försämring inte uppstår. Denna plan behöver samordnas med andra och efterkommande planer så att samtliga planer som finns och ska upprättas i området kan genomföras med tillräckligt god dagvattenhantering. Tillstånd enligt 7 kap 28 § miljöbalken av detaljplaner kan komma att krävas om kommunen inte på ett tydligt sätt visar hur försämring ska undvikas i planer som berör Sävjaån. Planerade dagvattenåtgärder behöver där så är möjligt föras på i plankartan samt i genomförandebeskrivningen. I det sistnämnda behöver det redovisas vilka dagvattenåtgärder som ska genomföras, och inte bara möjliga alternativ.

Hotbild och miljö kvalitetsnormer för Natura 2000-området Sävjaån

Som hotbild för Natura 2000-området Sävjaån-Funbosjön anges i bevarandeplanen bland annat

- Försämrade vattenkvalitet till följd av utsläpp av försurande, syretärande och gödande ämnen.
- Exploatering i avrinningsområdet som ökar andelen hårdgjorda ytor riskerar att medföra flödesförändringar och grumling.

Vid granskningen av FÖP sydöstra stadsdelarna yttrande Länsstyrelsen att för att riksintresset ska anses vara tillgodosett behöver flödesförändringar och lågflödessituationer samt utsläpp till vattendraget vara utredda och nödvändiga tekniska anläggningar finnas på plats innan området bebyggs. 401-3744-2021

Förekomsten Sävjaån har på grund av övergödning, konnektivitet och morfologi måttlig ekologisk status, och uppnår ej god kemisk status. Det sistnämnda beroende på förekomsten av kvicksilver, bromerade difenyletrar och PFOS. Enligt miljö kvalitetsnormerna för kvicksilver och bromerade difenyletrar får halterna av ämnena inte öka i vattenförekomsten. Inget gränsvärde finns för när en ökning kan anses som försumbar. Den preliminära källan för utsläpp av ämnena kommer från atmosfärisk deposition, vilket innebär att hårdgjorda markytor kan medföra ett ökat utsläpp av ämnena till recipienten.

Om dagvatten riskerar att avrinna till Sävjaån, behöver kommunens underlag kompletteras med föroreningsberäkningar som inkluderar kvicksilver och bromerade difenyletrar för att Länsstyrelsen ska kunna bedöma om miljö kvalitetsnormerna följs.

Miljö kvalitetsnormer, Fyrisån

Vattenförekomsten Fyrisån, dit dagvatten ska avledas har liksom Sävjaån måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk status. De föreslagna dagvattenåtgärderna i dagvattenutredningen behöver arbetas in i plankartan. För det fall vissa åtgärder inte tas med behöver föroreningsberäkningarna och bedömd miljö påverkan i dagvattenutredningen göras om för att spegla de nya förutsättningarna.

Länsstyrelsen vill även belysa att det för MKN vatten inte bara finns ett icke-försämringskrav. För vattenförekomster där statusen inte är god räcker det inte med att en

2021-09-01

402-5053-2021

plan inte försämrar, utan det måste också finnas förslag till förbättringar. Allmänt kan sägas att det föreligger ett kraftigt underskott av åtgärder, varvid åtgärdstakten generellt sett behöver öka för att det ska vara möjligt att uppnå god ekologisk status till de ovan angivna tiderna. I Åtgärdsprogrammet för Norra Östersjöns vattendistrikt 2016-2021 kan kommunen finna stöd i det fortsatta planarbetet. Det innebär att det för varje ingrepp också är en möjlighet att göra åtgärder som förbättras statusen för miljö kvalitetsnormerna för vatten.

Träd

Naturmiljön är mycket kortfattat beskriven. Länsstyrelsen anser att kommunen beskriva trädmiljön inom planområdet på ett tydligare sätt samt vilka konsekvenser planens genomförande har på denna. Vidare anser Länsstyrelsen att kommunen behöver utreda vilka träd som omfattas av det generella biotopskyddet och redogöra för om det finns några träd inom planområdet som är särskilt skyddsvärda eller rödlistade.

Eventuella behov av skadeförebyggande åtgärder för kvarvarande träd ska hanteras inom ramen för planprocessen samt tydligt framgå av genomförandebeskrivningen.

Skyddsvärda träd och rödlistade träd

Jätteträd, mycket gamla träd och grova hålträd bör enligt åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd betraktas som omistliga. Grova, gamla eller ihåliga träd har en mycket stor betydelse för olika djur- och växtarter. Förekomsten av sådana träd är i många fall avgörande för många hotade arters överlevnad. Generellt gäller att ju äldre och grövre ett träd blir desto fler arter kan det utgöra livsmiljö för. Med tiden får ett träd en mängd olika miljöer, till exempel grov bark, solexponerad ved och håligheter som utgör grunden för trädens stora biologiska mångfald.

Den nationella rödlistan är en bedömning över arters risk att dö ut. Exempel på rödlistade trädarter är ask och alm.

Länsstyrelsen anser att särskilt skyddsvärda träd och rödlistade träd i första hand ska bevaras.

Biotopskydd enligt 7 kap 11 § miljöbalken

Av planbeskrivningen framgår att

Utmed Västgötaresan finns träd som kan omfattas av det generella biotopskyddet. Enstaka träd kan behöva tas ner för att ordna nya in- och utfarter till fastigheten. Om detta blir nödvändigt behöver dispens sökas hos länsstyrelsen som beslutar om detta medges och vilka eventuella kompensationsåtgärder som behöver göras. Dispensen behöver i så fall vara klar innan beslut om antagande sker.

Alléer som uppfyller följande definition omfattas av det generella biotopskyddet enligt 7 kap 11 § miljöbalken:

Lövträd planterade i en enkel eller dubbel rad som består av minst fem träd längs en väg eller det som tidigare utgjort en väg eller i ett i övrigt öppet landskap. Träden ska till övervägande del utgöras av vuxna träd.

Med vuxna träd avses träd som mäter minst 20 cm i diameter i brösthöjd eller har uppnått en ålder av 30 år (det som först uppnås)¹.

Inom ett biotopskyddsområde får man inte bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön, exempelvis avverkning av alléträd eller skador på rötter och stammar. Om det finns särskilda skäl, får dispens från förbudet ges i det enskilda fallet. Dispens söks hos Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen instämmer i att konsekvenserna för trädmiljön ska utredas under planprocessen och att det ska framgå av planhandlingarna i vilken omfattning biotopskyddade alléträd påverkas av planens genomförande. Biotopskyddet är en förbudslagstiftning och det behövs särskilda skäl för att dispens ska kunna medges. I första hand ska möjligheten att bevara alléträden utredas liksom behovet av skadeförebyggande åtgärder. Länsstyrelsen instämmer vidare i att ett eventuellt beslut i dispensärendet ska inväntas innan detaljplanen antas så att nödvändiga anpassningar från ett sådant beslut kan göras i planhandlingarna.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av chef på plan- och bostadsenheten Annika Israelsson med planhandläggare Antonella Giotas som föredragande. Naturvårdshandläggare Emilia Wolfhagen och vattenhandläggare Vilhelm von Unge har också medverkat i beslutet.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kopia till:

Trafikverket – trafiverket@trafikverket.se

---

¹Naturvårdsverkets beskrivning och vägledning för biotopen *Allé* i bilaga 1 till förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.